

בדק את המזוזות והבעיות בבית נעלמו

אחד מתושבי בני ברק סיפר שבמשך תקופה של חודשים רבים כמעט שלא עבר יום שלא התרחש בביתו משהו שאינו כשורה. פעם נשבר כלי ולמחרת הילד שבר את היד, פעם התקלקלה מכונית הכביסה ופעם התפוצץ צינור המים. הדברים הגיעו עד כדי כך שבני המשפחה יצאו מדעתם מרוב תמהון ובהלה. הייתה זו האישה שהציעה לבעלה לבדוק את מזוזות הבית, "הלא דברים בגו" אמרה לו. "הרי רק לפני חמישה חודשים בדקתי את המזוזות בבית, והמגיה עבר על כולן ואישר את תקינותן וכי למה אעשה דבר שאינו הגיוני ואינו מתבקש לפי כללי ההלכה?" השיב בעלה. אבל כשהדבר המשיכו להישבר והארועים הלכו ותכפו והשתכע האיש למסור שוב את המזוזות לבדיקה. בתחילה מסר את כל המזוזות הפנימיות בחדרים ובמרתפת והכל היה תקין. המשגיח היה המום ונרעש. המזוזה האחרונה שלא נבדקה עדיין הייתה זו שבפתח הראשי. בתחילה סירב בעל הבית לבדוקה בטענה שלא יתכן שבמזוזה זו תהיה בעיה כלשהי שהרי על מזוזות הפתח משגיחים כפליים. הייתה זו האישה ששכנעה אותו למסור את המזוזה לבדיקה ושבו בנפשכם מה קרה לבסוף, כשפתחו את בית המזוזה להוציא את הקלף התברר שהיה ריק. במשקוף הראשי של הדירה לא הייתה מזוזה כלל. התברר שלאחר ההגהה

הקודמת פשוט שכחו להחזיר את המזוזה למקומה, או שהמזוזה נגנבה מפתח הדירה. לאחר שנרכשה מזוזה חדשה פסקו כל בעיות. האיש שסיפר את הדברים היה המום ונרעש עד עומק נפשו וביקש לפרסם את העניין כדי להודיע את כוחה של מזוזה וגם כדי להוכיח שוב ושוב את הקשר הבלתי ניתן לפירוד בין המזוזה והמצב בבית.

בית המזוזה החסרה

המעשה הנורא שיתואר כאן אירע באחד מרחובותיה השקטים של שכונת נווה אחיעזר בבני ברק. בבניין זה שכל גובהו אינו עולה על שתי קומות נפטר אחד התושבים שעדיין לא חגג את יום הולדתו החמישים האבל והצער אפפו את כל השכונה. לא עברה שנה מאז המקרה ותושב שני באותו בניין ובאותו גיל נפטר לבית עולמו. הדיירים, יש לציין, פשפשו במעשיהם כבר לאחר הפטירה הראשונה אולם עתה הוסיפו לחזק את בדקי הבית, אירגנו שיעורי תורה ונקטו בפעולות שיש בהן לעצור את החרב המשתוללת. והנה לחרדת הכל, לא חלפו כמה שבועות ודיר שלישי נפטר שם שגם הוא היה צעיר לימים. דיירי הבית ורחוב כולו לא ידעו כבר את נפשם מרוב צער וחרדה, ולא ידעו לשת עצות בנפשם. הרי ברור שיש דברים בגו. באחד מימי ה"שבעה" של הנפטר השלישי, התגלה הנפטר השני בחלומה של האלמנה הטרייה שבכתה מרורות את מות בעלה, ואמר לה "וכי אינכם יודעים את סיבת המגפה?! הרי אין מזוזה בדלת הבניין!". האלמנה התעוררה בבהלה רבה והחלה לצעוק "מה הוא מדבר? הרי יש מזוזות בבניין!". בני הבית שנחרדו למשמע צעקותיה היו בטוחים שמשוהו קרה לה ומיהרו למיטתה. מששמעו את דבר החלום זינקו לעבר דלת הכניסה של הבניין וכשראו שבית המזוזה עומד על מקומו ביטלו במחי יד את החלום. הרי הנפטר לא אמר שהמזוזה פסולה אלא שהיא אינה קיימת, והנה בית המזוזה קיים, וממילא הכל דברים בטלים, אמרו. הייתה זו דיוקא האלמנה שהחליטה לפתוח את הבית ולתדהמת כל הנוכחים, בית המזוזה היה ריק... גב אלמוני נטל את המזוזה והחזיר את הבית למקומו כך שאף אחד מדיירי הבניין לא ידע את דבר הגניבה. האלמנה הוציאה מכיסה סך ניכר כדי לרכוש מזוזה מהודרת, ויהי הדבר לנס. המעשה שעבר מפה לאוון בימי ה"שבעה" גרם להתעוררות מרובה גם בקרב אנשים נוספים שהחליטו לבדוק את המזוזות בביתם והיו כאלה שהתגלו כפסולות לחלוטין, למרות שבעת שהוצבו במקומן היו מן המהודרות ביותר.

החליף את המזוזה ומאור עיניו חזר

בן ארבע שנים היה ישראל, פעוט מהחדר הגוראי "מסורת אבות" שבבני ברק, כשהחלו כאבי ראש אימויים להכאיבו. יחד מהרה ניגשו הוריו לרופאים, שקבעו כל אחד בצורה שונה מחבריו את מקור הבעיה הגורמת לכאבים העזים לילד. באחד הבקרים נלקח ישראל לביקור אצל רופא בכיר וכשפנו לצאת אחר הטיפול, ראו ההורים כי הילד ממשש את דרכו לצאת מחדר הרופא, מיד הבחינו כי הילד לא רואה. בדאגה עמוקה לקחו את בנם, ונסעו עמו במהירות האפשרית לבית החולים. הפרופסור שבדק את הילד ראה את חומרת המצב, הסביר להורים כי העיוורון נובע מגידול מסויים הלוחץ על אחד מעצבי העין. אחר התייעצות בין רופאית הוחלט כי יש לערוך בדיקת מפיפי ראש, לאמת את הסיבה שניראתה להם נכונה, שביניה יש העיוורון, ולאחר מכן, אם הדברים ימצאו תואמים יערכו ניתוח, דרכו מקווים הם להשיב את מאור העיניים לילד. ומתוך שהורי הילד חסידים היו, אמר האבא לסגל הרופאים כי דבר לא יעשה עם הילד, בטרם ישמע את דברי רבו, האדמו"ר מגור בעל ה"לב שמחה", ששהה באותם ימים בעיר ערד. מצויד בחוות הדעת הרפואית, הרים האב את השופרת, טילפן לרבי וסיפר לו את כל הקורות עם בנו ישראל. מששמע הרבי את דבר הרופאים, כי צריך הילד ניתוח דחוף, אמר הרבי: לא, לא, ניתוח אל תעשה! מששמעו הרופאים את תשובת הרבי מגור, האיצו באב הנבוך, כי יטלפן שוב לרבי כי הניתוח דחוף, אולי, הוסיפו הם, מחר כבר יהיה מאוחר... והרבי בשלו, הניתוח מיותר, אינני רופא, אמר לו הרבי, אני יכול רק לברך שיהיה בהצלחה, אבל ניתוח אל תעשה. לרופאים לא נשאר לעשות דבר. "לפחות נעשה את הבדיקות", אמרו הם "ונדע באמת מהיכן נובע העיוורון". הילד הוכנס למעבדה תוך כדי הרדמה מלאה, שעה שלימה ארכה הבדיקה. אחריה התברר האב, כי הקביעה שלהם הייתה מוטעית, אין שום גידול, לילד אין דבר, מהיכן נובע העיוורון איננו יודעים, לדידם זו תעלומה? בדיקות

לפה ולשם, והילד לא רואה, הילד עיוור. עם תוצאות הבדיקה טילפן האב לרבי, ובישר לו כי הרופאים לא מצאו דבר והילד לא רואה דבר, רק שרוי בעיוורון מוחלט. אמר הרבי לאב השבור: אין לדאוג, עד חג שבועות יראה הילד שוב, כמו שמצאנו במתן תורה שכל הסומים נתרפאו, כמו שכתוב "וכל העם רואים את הקולות", כך בנד יחזור לו מאור עיניו לקראת חג מתן תורה. הימים ימי אייר, והילד מסוגר בחדרו, לא רואה, וממעט לצאת לרחוב, והרבי מעודד: אל תעשו לו בדיקות. גם כאשר אמר הרופא כי יש לובן בעצב וכי כלי הדם התרחבו, שהם סימנים לא מעודדים, אמר הרבי אל תגעו בילד, עד חג השבועות הכל יהיה בסדר. ידידים יעצו לאב, כי כדאי שיבדוק את מזוזות ביתו, ערך הוא בדיקה, ושם התגלה כי באחת מן

המזוזות יש פסול. משראה האב את הפסול חרד מאוד. הוא הביט במילים הבעייתיות שהתגלו והם המלים: "בין עיניך", אות לאירועו בעין. קנה האב מסופר סת"ם ירא שמים במהרה מזוזה מהודרת, וקבעה במקומה של הפסולה, ופיו לוחש תפילה שכשם שהחליף את הפסול, כך יתרפא בנו ויראה. למחרת, כשבא האב למיטת חליו של בנו קרה הלא יאומן: הבן הקטן זעק: אבא! אבא! התברר כי מאור עיניו חזר אליו, והקטן מזהה גושים, אם כי לא לגמרי, אבל חל שיפור גדול שעורר בהחלט השתאות אצל הסובבים. צלצל האב שוב לרבי ובישר לו את הבשורה, כי הבן החל לראות

גושים, אבל, מוסיף הוא: ולא יותר. והרבי משיב: כי אין לדאוג, הוא יראה בשתי עיניו כמקודם. והרופאים חוזי השחרות לא מאמינים למראה עיניהם, זה לא יכול להיות, הוא לא יראה, אולי זו הזיה, אולי זה חלום, הוא לא יראה. אבל האמת מראה, כי זה הילד היה לנער וגדל בימים, וגם זוג משקפיים לא מרכיב לעיניו, אין לו צורך בכך, רואה הוא ברוך השם מצויין, ועיניו הבורקות רצות בינות לשורות הגמרא...

זהיר במזוזה זוכה לדירה נאה

כל ימיו, היו חייו של רבי אליהו מסכת ארוכה של עוני ודוחק, את חלק הארי מהכנסתו גולה שכירות הבית בו התגורר, שלא היה אלא בית קטן וצפוף, אך ליותר מכך – לא היתה לו יכולת כלכלית. הבית התנהל בעוני ודוחק רב, חבר שראה בעוניו של רבי אליהו, ועקב אחרי מאמציו לשפר את המצב, הציע לו ביום מן הימים: "ראה נא, כבר ניסית את כל דרכי הפרנסה, ונראה כי משהו חוסם בעדך. אולי כדאי שתרכוש מזוזה חדשה ותקבע אותה בפתח ביתך? אולי מזוזה חדשה, כשרה ומהודרת, תביא בכנפיה את הברכה המיוחלת!". "דברי טעם אתה אומר", השיב רבי אליהו לעומתו, "לצערי – עלות רכישת מזוזה היא הרבה מעבר ליכולתי הכספית, אמר החבר "הנה לך סכום כסף, צא ורכוש לך מזוזה חדשה, כשרה ומהודרת. התקן אותה בפתח ביתך, ומי יתן – "נשא עיניו לשמים – כי המזוזה החדשה שבפתח ביתך תפתח לך את שערי השפע, ותביא בכנפיה בשורות טובות של ברכה ופרנסה!". למחרת היום, נרגש מהמחווה ומהמצוה גם יחד, עמד רבי אליהו בפתח ביתו, מזוזה מהודרת בידו האחת ופטיש כבד משקל בידו השנייה. בהתרגשות אין קץ, כשדמעות לחות זולגות מעיניו, הטיב את המזוזה למשקוף הבית וקבע אותה בעיניים עצומות למחצה, כשפיו ממלמל תפילה נרגשת... בשעה מאוחרת יותר, יצא רבי אליהו לתפילת המנחה כמנהגו מדי יום, ועבר ליד בית כנסת הומה בשכונת רוממה בירושלים. מחוץ לבית הכנסת ניצב דוכן לא קטן, שמעליו התנוסס שלט מאיר עיניים, זועק בצבע אדום בוהק: ההגרלה מחר! מעודו לא נעצר רבי אליהו ליד דוכנים כאלה, הכסף שברשותו ספור ומדוד, ונכון שחשוב כל כך לתרום למוסדות תורה וחסד, אך כרגע – הדבר אינו באפשרותו. תמיד היה נוהג לומר 'בלי נדר, לכשירחיב...', מבטיח לעצמו כי כשתובא הרווחה והברכה במצבו הכספי, אז ישתדל לתמוך במוסדות התורה ככל יכולתו... אך הפעם, באופן מוזר וחרגי מאוד, נעצר על יד הדוכן. היה זה מוסד תורני נודע, שערך התרמה משולבת בהגרלה על דירת חמישה חדרים, בשכונת הר נוף בירושלים. זה מה שעשת: עצר בצד הדרך, החל מפשלים בכיסיו, שולה משם שקל ועוד שקל, עד שהגיע לעשרים וחמשת השקלים הדרושים לרכישת הכרטיס. הוא מיהר להעבירם לידי המתרים, ומילא בספח פנקס ההגרלה את שמו ומספר הטלפון שלו... לא ברור למה עשה כך רבי אליהו, ברור רק מה קרה אחר כך. למחרת היום, בשעת ערב מאוחרת, צלצל הטלפון בביתו. מעבר לקו נשמע קולו של רואה חשבון מכובד, שבטון עמוק וכבד הודיע לו כי הוא הוא הזוכה המאושר בדירת חמישה חדרים בשכונת הר נוף בירושלים! ההלם לנוכח ההודעה המשמחת, אינו ניתן לתיאור. רבי אליהו אחז את שפופרת הטלפון, ולא הצליח להוציא מילה מפיו – אפילו לא להודות... עד שרבי אליהו התאושש, נשימתו חזרה אליו, והוא הצליח להודות בהתרגשות רבה על הזכייה הגדולה... דקות ארוכות התהלך רבי אליהו בתחושות הלם, תדהמה, אושר ושמחה, משולבות זו בזו, ואינו מוצא מקום להכילן. הן רק עד לפני כמה שעות היה שוכר של מחסן קטן, ועתה – ברגע אחד – הוא בעל הבית של דירת חמישה חדרים בשכונה מבוקשת! איך זה קרה? למה פתאום רכש את הכרטיס? מה גרם לו לזכייה הגדולה? ואז הוא נזכר. שעות בודדות לפני רכישת הכרטיס ששינה את חייו, התקין בביתו מזוזה חדשה! הוא מיהר להיתקשר לחבר שהעניק לו את זמי המזוזה, לספר לו כי הסגולה עבדה במהירות הבזק, שינתה את חייו באורח פלאי במהירות שיא. עד היום יושב רבי אליהו במרפסת הנוף המרווחת הצופה להרי ירושלים, מודה לבורא עולם שזיכה אותו בנחלה כזו, ורץ לנשק את המזוזה היקרה, [הסיפורים מעלון אור שרה]

[א] אם חל יום הכיפורים בשבת אין אומרים והוא רחום [ה"ע כשיום הכיפורים חל בשבת אומרים והוא רחום וכן המנהג]:

[ב] אחר פסוק והוא רחום אומרים שלשה פסוקים ה' צבאות- עמנו וכו' ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך, ה' הושיעה וכו' דפסוק א' אמרו אברהם אע"ה, ופסוק שני אמרו יצחק אע"ה, ופסוק שלישי אמרו יעקב אע"ה

[ג] כשמתחילי ברכת אשר בדברו מעריב יסגור עיניו ויחבק ידיו אם הוא מתפלל בעל פה, על פי הסוד דווקא וחובל, בשבת ויום טוב לא יסגור עיניו בקריאת שמע וברכותיה:

[ד] פסוק ברכה הראשונה הוא כך: מעריב ערבים בחכמה, ואחר כך פותח שערים בתבונה, וישים ריוח ביניהם ואחר כך יאמר משנה עתים וכו' ברקיע כרצונו, וישים ריוח ואחר כך יאמר בורא יומם וליילה

[ה] אין להפסיק בין ברכות ערבית לתפלת שמונה עשרה כי אם באמירת השכיבו ועניית חמשה אמנים דקדיש, יש להסתפק אם מותר להכריז על ראש חודש ובמקום שנהגו להכריז אין למחות בידם, גם אמן של ברכת השומר את עמו ישראל לא יענה כי זה אמן דברכות הוא, ואין עונין כאן אמנים דברכות:

[ו] ומראש חודש אלול עד ש"ע אומרים בתברון אחר שחרית וערבית מזמור אורי וישעי ואחריו קדיש ומנהג בגדד לומר וידי ושיר המעלות לאחר עלינו לשבח והוא על פי מעשה שהיה חולאים גדולים ומיתה פתאומית בסלוניקי ובאו בחלום לחכם ואמרו שאם יאמרו וידי ושיר המעלות יעבור הזעם וכן היה והנהיגו חכם זה גם בתברון

[ז] אין לקרא מקרא בלילות של חול, ובליל שבת יום טוב אין לחוש, אבל ליל ראש חודש אסור, ובליל ששי קורין כ"ו פסוקים, עם הארץ שיודע לקרות רק תורה שבכתב מותר לקרוא בלילה, ועדיף שיקרא פרק איזהו מקומן או פתיחת אליהו זכור לטוב ויחזור עליהם כמה פעמים ותהילים יקרא לאחר חצות לילה, אם קורא המקרא בלשונות תרגום מותר:

[ח] השינה בלילה יש צורך גם מצד הרחמינות, ולכן צריך לכוין שגם בעת השינה הוא עובד את בוראו בסוד בכל דרכיך דעהו, ולכן תקנו ברכת המפיל, אך השינה ביום רעה לצדיקים וטובה לרשעים, מלבד ביום השבת שהשינה היא טובה גם לצדיקים:

[ט] טוב להיזהר שלא ישן בלילה אלא עד שיעברו שלשה שעות מן הלילה ויש סוד בדבר ושיעור שלושה שעות הנוצר ממתיילים מעלת ערבית, שאם התפלל ערבית מפגל המנחה יחשוב השלש שעות מאותו זמן:

[י] בתחילת הלילה ישכב האדם על צד שמאל דווקא, ואחר חצות לילה אם ירצה יתהפך על צד ימניו, וזה מועיל לבטל כוחות החיצונים ויזהר שישן בטלית קטן ויועיל מאוד לבטל כוחות החיצונים, ויזהר שלא יהיה עליו ברזל כשישן, ויזהר שלא יזכיר בפיו שם ס"מ ביום וכל שכן בלילה שאז זמן שליטתו, וגם שמות השדים לא יזכיר בפיו שגם השדים הם בחלקו של ס"מ ומבטל כח כאשר זוכרים אותם

[יא] צריך להיזהר מאד בקריאת שמע שעל המטה, וצריך להתגבר על העייפות ולקוראה כראוי

[יב] ברכת המפיל, יש נוהגים שאין מברכים בשם ומלכות ומהרהרים בשם ומלכות וכן מנהגי, מחשש שמא יהיה מוכרח להפסיק בדברים, וכל אחד יעשה כמנהגו [ה"ע המפיל יברך בשם ומלכות ואם קרה שהוצרך להפסיק בדיבור קודם השינה אין בכך כלום הישן], [א.ה. וגם הישן לאחר חצות יברך ואף שבהליכות עולם כתב שלא יברך לבסוף כתב שיברך] [והמברכים ישתדלו מאד לא להפסיק בדיבור בין ברכה לשינה: ראוי לומר לפני המפיל לשם ייחוד קודשא בריך שמינתיה וכו' הרינו מקבל אלוהותו יתברך ואהבתו ויראתו, והריני ירא ממנו בגין דאחיור רב ושלטי על כולא וכולא קמיה כלא, והריני ממליכו על כל אבר ואבר גיד וגיד ממאתים ושמונה וארבעים אברים ושלש מאות וחמשה וששים גידים של גופי ונפשי רוחי ונשמי מלכות נגורה ושלמה, והריני עבד להשי"ת והוא ברחמי זיכניו לעבדו בלבב שלם וי"ח אכ"ר ע"כ וכך אני נוהג:]

[יג] בקריאת שמע זו שעל המטה יכוין לתקן עון קרי וש"ל שיצא ממנו בין בשוגג בין במזיד, שימותו הגופים הטמאים המלבישים לנשמות שנעשקה אותם הסט"א מכח אותם טיפות שיצאו ממנו לבטלה, ויחזרו אותם הנשמות הקדושות לקדושה ויבואו בעולם זה כשאר כל נשמות הקדושות, ותועיל קריאת שמע בכוונה זו גם לאותן טיפות מכל הסוגים, וקריאת שמע זו תועיל גם לאישה

[יד] כשעושים תיקון כרת ונשארים ערים כל הלילה, יאמרו הקריאת שמע שעל המטה מעט קודם חצות עם כל הפסוקים של יעלזו וכו'

[טו] אין אוכלים ושותים ולא מדברים אחר קריאת שמע שעל המטה, ואם קרא ואינו יכול לישון כבר כתבנו לעיל שיתאמץ לעמוד על עצמו להרהר בדברי תורה כדי שישן מתוך דברי תורה, וישביע עצמו מדברי תורה הנותנת חיים לעושה ומרואה מצא חיים:

פרשת ויקהל [ח] חשבון פגל המנחה להתפלל בו ערבית מנהג בגדאד לחשוב מעמוד השחר עד צאת הכוכבים, [ט] יכולים להתפלל מנחה בדוחק עד י"ג דקות וחצי לשקיעה וצריך שרוב התפילה תהיה בין השמשות ומנהג ירושלים לאחר שבע דקות מהשקיעה לא מתפללים מנחה:

[י] בתפלת המנחה, אם התחיל פסוק א-דני שתי פתחה, ועדיין לא התחיל בברכה, ושמע קדיש או קדושה או ברכו יענה קדיש וקדושה, ויחזור לומר הפסוק, הואיל ועדיין לא התחיל בברכה, ולא דומה לדין יהיו לרצון אמרי פי וכו' הראשון שהוא מכלל התפלה דאף על פי ששמע קדיש וקדושה לא יענה קודם פסוק יהיו לרצון, יש להסתפק אם התחיל ברוך אתה ה' ושמע קדושה האם יסיים למדני חוקך או לא

[יא] תספורת יש להקל כשיש אצל הספר ב' או ג' מספרים וירא שמים יחמיר בכך, משום דבלאו הכי על פי הסוד לא נכון להסתפר אחר חצות אף על פי שהתפלל מנחה:

[יב] אסור ליכנס למרחץ סמוך למנחה גדולה, וכל שכן מנחה קטנה, ואם נכנס למרחץ לאחר זמן מנחה כשעדין לא התפלל, טוב שיקח למרחץ אדם שומר עמו כדי להזכירו על התפלה, ואסור לדון דין סמוך למנחה גדולה [ה"ע דיניי הדנים סמוך למנחה גדולה יש על מה לסמוך]:

[יג] בבגד מקילים בסעודה גדולה של מילה וכיוצא לאחר זמן מנחה קטנה, וסומכים שיש מסובין שאוכלים מעט ובשיל ואין זה עיקר סעודתם נחשבים כמו ששם שומר להזכירו, ואם כולם אוכלין ושותין טוב שישומו להם שומר אחד שאינו אוכל ושותה עימהם, כדי שיוזכרו, ויחיד האוכל בביתו אחר שהגיע זמן מנחה קטנה מחמת הכרח וסיבה יניח שומר.

פרשת ויקרא [א] בית הכנסת ובית המדרש נקרא מקדש מעט, וכתבו הפוסקים דמזוה לירא מן המקדש נוהג בבית הכנסת ובית המדרש הם מדאורייתא, ולכן ראוי להזהר בכבודם ולשבת שם באימה ויראה, ואותם הנוהגים בהם שחוק וקלות ראש עליהם נאמר מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי ובוהר הקדוש הפליג בעונש שלהם ואמר מי שמדבר בבית הכנסת בדברים בטלים חיצוניים אין לו חלק בא-להי ישראל, הכוונה שלעם ישראל הקב"ה מנהיג באופן ישיר ולא על ידי שר כמו אומות העולם הראיה לכך שהקב"ה משרה שכינתו בבית הכנסת וכשמדבר כאומר שאין כאן השראת שכינה ועם ישראל כמו אומות העולם שאינם מונהגים ישירות על ידי הקב"ה ח"ו

[ב] אסור לדבר שיחת ילדים או בעניי פרנסה ומשא ומתן אף על פי שאין דברים אלו בכלל דברים בטלים:

[ג] אין אוכלין ושותין בהם, ולא מטיילין בהם, ולא נכנסין בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ויש מחמירין גם בשתיית המים ונכון להזהר היכא דאפשר, והבאים לבית הכנסת ללמוד זוהר הקדוש איזה שעות קודם מנחה בימות הקיץ שיש חום הרבה ואי אפשר בלא מים אין להחמיר:

[ד] אין מחשבין בהם חשבונות אלא אם כן הם של מצוה, כגון קופה של צדקה ופדיון שבויים, חשבונות מס כגון לחשב עם אלו שאובים המס כמה קבלו וכמה מסרו להממשלה, וכן היושבים להעריך את אנשי המס שיתן כל אחד ואחד לפי ממונו אין ראוי לעשות חשבונות אלו בבית הכנסת ובית המדרש, וגם אסיפה של יחידי הקהל לצורך תיקון העיר טוב לעשותה בבית יחיד, כי באסיפה לא ימלט דברים בטלים וחיצונים, וכל סעודה שיש בה שכרות אף על פי שהיא של מצוה כגון סיום מסכתא אסור בבית הכנסת ובית המדרש [ה"ע- נהוג להקל לעשות סעודת מצוה, סיום מסכת, סעודת שבת וכיוצא וסעודה שיש בה חשש שיכרות ראוי להחמיר לא לעשות], אסור ללמוד כתיבה וקריאה של שאר לשונות בבית הכנסת ובבית המדרש, אבל כתיבה של ישראל שהיא חצי אשורית מותר [ה"ע- בית הכנסת המשמש כתלמוד תורה מותר ללמד מקצועות חול אגב לימוד תורה וכל שכן בחדרים שאינם מיוחדים לתפילה]

[ה] תלמיד חכם ותלמידיהם מותרים לאכול ולשתות בבית הכנסת בדוחק, אבל בבית המדרש מותרים אפילו שלא מדוחק וכן לעשן מותר [ה"ע- בית מדרש דינו כבית הכנסת שמותר רק מדוחק לאכול והוא הדין אם יש שיעור מותרים לשתות קפה או תה. עישון יש מקום לאסור בכל מקום על פי דין מדין ונשמרתם], ומותרים לישון שינת קבע, ודוקא אכילה ושתיה ושינה אבל שאר צרכים אסור, והשמש של בית הכנסת אסור לעשן בבית הכנסת:

[ו] נתלכלכו נעליו בבוץ מהגשם יקפיד לקנח נעלו בחוץ:

[ז] אם צריך ליכנס בהם לצרכו כגון לקרוא לאדם אחד, יכנס ויקרא תחלה מזמור תהלים וכיוצא בדברי תורה, ואחר כך יקרא את לחברו, ואם אינו יודע לקרות ישהה שם מעט בין עומד בין יושב שגם זה מצוה שנאמר אשרי יושבי ביתך וגם עמידה בכלל זה

[ח] אין ישנים בבית הכנסת אפילו שינת עראי, והמוצא חבריו מתנמנם חייב להקיצו וכל שכן בעת התפלה או דרשה שבוה מסיר אזנו משמוע תורה והרי בעירה גוררת עבירה, ולצורך בית הכנסת מותר לישן:

[ט] היה לבית הכנסת שני פתחים לא יכנס בפתח זה ויצא בפתח זה כדי לקצר דרכו, ואם לא נכנס תחלה כדי לקצר דרכו הרי זה מותר לצאת בפתח היי וכן לצורך מצוה מותר [ה"ע גם לצורך מצוה אסור לקצר את הדרך ורק לקרא לחבירו התיירו כשאומר מזמור], ואם נכנס להתפלל מצוה שיצא דרך פתח אחרת וכן אם נכנס בפתח זה וקרא מזמור תהלים שרי לצאת בפתח ה'י דהוי נכנס לצורך מצוה, ומיהו טוב לשהות מעט שם שאז יהיו בידו שתי מצות לימוד ושהיה:

[י] לא ירוק בבית הכנסת: ואסור להשליך רוק או צואת האף בפני בני אדם, דאמרו רבותינו ז"ל כי הא-להים יביא במשפט זה הרק בפני חבריו ונמאס חבריו שעתיד ליתן את הדין על זה, ולכן הרואה רוק עב או צואת החוטם מושלכים על פני הקרקע, מצוה לכסותם בעפר, כדי שלא ימאסו בני אדם ואף על פי שאינם שלו

[יא] אסור לשחוט בבית הכנסת גם לצורך כפרות, או בעזרת נשים שמתפללין שם, אבל בעזרה שלפני בית הכנסת שאין מתפללין מותר לצורך כפרות, והמחמיר גם בזה תבוא עליו ברכה, והמתעטש בבית הכנסת אין אומרים לו חיים טובים [ה"ע- מותר לומר חיים טובים], אין לנשק בניו הקטנים בבית הכנסת דאין ראוי להראות שם אתהב אחרת זולת אהבת המקום, ולמשק ידי תלמיד חכם מותר כי זה עושה לכבוד התורה ואהבתה, וכן אותם הנוהגים שהעולה לספר תורה בירידתו ינשק ידי אביו או רבו ושאר קרובים שחייב בכבודם מן התורה גם זה הוא בכלל מצוה שעושה כן לכבוד השי"ת שצוה בכבודם, אך ידי קרובים שאין חייב בכבודם מן הדין לא ינשק:

אמרי חז"ל כתוב במדרש הגדול שמות פרק כא פסוק א (פרשת משפטים) ואל תמנע [מהתלמידים] מהן דברי תורה, שכל המונע הלכה מפי תלמיד הגון כאלו גזלו מנחלת אבותיו דכתיב תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב (דברים לג, ד). וכן הוא אומר רש ואיש תככים נפגשו מאיר עיני שניהם ה' (משלי כט, ג), תלמיד ששימש את הרב והרב רוצה לשנות לו מאיר עיני שניהם ה', תלמיד ששימש את הרב ואינו רוצה לשנות לו [לתלמיד] עושה כולם ה' (שם כב, ב), מי שעשאו לזה חכם סופו לעשותו טפש ומי שעשאו לזה טפש סופו לעשותו חכם. כולם צדיקים היו וע"י שהיה להן דילטורים [בעלי לשון הרע] היו יוצאים במלחמה והיו נופלים הוא שדבר דוד [תהילים לו ה] נפשי בתוך לבאים אשכבה לוחטים נפשי בתוך אבן דורו של אחאב עובדי ע"י היו וע"י שלא היה להו דילטוריו היו יורדים למלחמה ונוצחו

